Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

6. leto / številka 26 | V Celovcu, dne 1. julija 1954 | Cena 1 šiling

Nov veter

Ves povojni čas je v svetovni liniji nekam okostenel. Zahodni svet na eni in vzhodni svet na drugi strani. Na Zahodu je govorila več ali manj Amerika za vse, na Vzhodu pa je imela besedo Rusija. Med obema svetovoma pa je prav zares pridobivala „železna zavesa" na debelini.

Najbolj jasno se je ta položaj pokazal letos na berlinski konferenci, kjer sta oba svetova jasno opredelila svoji stališči in praktičnih uspehov na konferenci ni bilo. Nekoliko so Angleži silili s svojo trgovino z Rusijo in komunistično Kitajsko skozi to železno zaveso. Britanski ministrski predsednik Churchill je ponovno naglašal, da je treba razgovorov na najvišji ravnini, to se pravi, da bi bilo potrebno, da bi se sestali vsaj Churchill, Eisenhower in Malenkov. Iz ameriške strani je bil odpor proti takemu sestanku tako močan, da se je moral vdati celo premeteni politik Churchill. Medtem, ko je do konca leta 1953 Amerika odklanjala tudi vse trgovske stike z Vzhodom in tudi vsem drugim zahodnim državam odsvetovala tako pot, je o božiču ameriški poverjenik za zunanjo trgovino Stassen poudaril, da bi taka trgovina služila utrjevanju miru.

Na političnem polju pa je tudi ob otvoritvi ženevske konference, 25. aprila, izgledalo, da je Amerika o popolnem neuspehu konference vnaprej prepričana in to prepričanje je povzročilo, da je ameriški zunanji minister po prvem tednu odpotoval. Bil pa je od vsega početka ženevske konference nov činitelj na političnem obzorju svetovne politike in to je bila komunistična Kitajska s ČU EN LAJ-em. Angleži so takoj stopili v stike s predstavniki Kitajske, ker so le nekako bolj stvarno gledali dejanski položaj Azije. Dejstvo je namreč, da države, ki štejejo po zadnjih poročilih nad 600 milijonov prebivalcev, ni mogoče prezreti. Ameriški zunanji minister Dulles in tudi njegov naslednik Smith pa tega dejstva nista hotela videti. Tudi francoski minister zunanje politike Bidault je zastopal do komunistične Kitajske odklonilno stališče. Francoski parlament je vrgel vlado, zunanji minister Bidault je dobil naslednika v osebi ministrskega predsednika Mendes France-ja. Njegova prva pot je bila v Ženevo na sestanek z zastopnikom komunistične Kitajske. Ta razgovor napoveduje že v doglednem času konec vojne v Indokini, kar si je stavila nova francoska vlada za prvo točko svojega vladnega programa. Danes še ni vidnih praktičnih uspehov, vendar se moramo zavedati, da vsekakor nastopajo nove možnosti. Pot, katero je najprej šla Anglija s svojo trgovino, to isto pot hoče sedaj napraviti Francija s svojo politiko. To bi bila praktična pot neposrednih stikov med Vzhodom in Zahodom. Dokler so bile evropske države lačne in je bilo njihovo gospodarstvo na tleh, tovarne porušene, stroji zastareli, tako dolgo je odločala ameriška beseda tudi v politiki. Brez ameriške gospodarske pomoči bi vse evropske države bile še tudi danes v velikih povojnih težavah. Z ameriško pomočjo pa so države gospodarsko krizo razmerno hitro in dobro prebredle. S trenutkom gospodarskega ojačenja pa je prišel tudi nov politični veter. Po vsej verjetnosti je danes položaj tak, da se je Amerika sicer izkazala v gospodarskem pogledu močna dovolj, da pa na polju diplomacije ni bila dorasla razvoju vsega svetovnega položaja. Anglija in Francija sta si sami poiskali stikov z Vzhodom in to proti volji Amerike. Tega dejstva tudi današnja konferenca med britanskimi in ameriškimi zastopniki v Beli hiši ne bo v bistvu spremenila.

Angleži so si že „hoté" v Ženevi zavezali roké do 10. julija, to se pravi, da sedaj pri posvetovanjih v Ameriki ne bodo mogli storiti nobenega vidnejšega koraka. Bo pač ostal razgovor med člani angleško govoreče družine, kakor se je izjavil Churchill ob svojem prihodu v Ameriko.

Če načrti sedanjega francoskega ministrskega predsednika Mendes France-ja uspejo, je padla „železna zavesa", čeprav danes še ni vidno, kdo je politično koga „potegnil".

Za Zahodno Nemčijo pa postaja politični položaj zelo težaven. Kancler dr. Adenauer je stavil vse karte na Evropsko skupno armado. Kljub vidni popustljivosti v posarskem vprašanju ni mogel najti poti do srca Francozov, ki so ostali po svoji lastni izkušnji do Nemcev sila nezaupljivi. Danes stoji taisti Adenauer pred istim vprašanjem in sicer: stik z Zahodom na svojo pest ali pa stik preko Amerike. Že se javljajo v Nemčiji glasovi celo iz vladnih strank, ki zahtevajo, da mora Zahodna Nemčija iskati neposrednih stikov z Rusijo in vsem Vzhodom. Ta nov zunanjepolitični položaj Zahodne Nemčije utegne tudi izzvati notranjo politično krizo.

Tako vidimo, da prehaja ves svetovni položaj iz neke okostenelosti v razgibanost. Razgibanost pa seve ne nudi enostranskih pogledov v bodočnost, marveč odpira vrata tako v eno kakor v drugo smer. Ne smemo pa pri tem prezreti načelnega gledanja nove francoske vlade, ki zatrjuje, da vztraja tudi zanaprej na zapadnem konceptu, da pa ne vidi edine rešitve v skupni armadi z Nemčijo.

Občni zbor Narodnega sveta

V četrtek, dne 24. junija 1954, se je skoraj točno ob petletnici ustanovitve vršil občni zbor Narodnega sveta. Ob zastopstvu skoraj vseh občin smo pregledali razvoj zadnjih petih let in tudi delo Narodnega sveta, slovenske politične organizacije.

Predsednik Narodnega sveta dr. Joško Tischler je podal pregled dela in pregled načrtov za bodočnost. V svojem referatu je posebno naglasil, da je le skupnim naporom vseh slovenskih idealistov uspelo začrtano delo, ki je dovedlo do zopetne upostavitve tiskarne Družbe svetega Mohorja. Pri tem je zasluga predvsem politične organizacije, da je bilo leta 1949 izpraznjene vsaj polovico Mohorjeve hiše v Celovcu. S posebnim poudarkom je predsednik Narodnega sveta naglasil, da bo politična organizacija z vso čuječnostjo skrbela v bodoče za to, da tudi nastavljenci tiskarne ne bodo odvezani najosnovnejših obveznosti do podjetja in vseh njegovih delov. Če že v demokratičnem času — in mi smo demokrati v dejanju in ne samo v besedi —, ne tirjamo političnega sopotništva, kakor se to godi v vseh drugih tovrstnih podjetjih, tako z vso odločnostjo zahtevamo vsaj lojalnost do vseh delov podjetja. Kdor pa ni v stanu in volji, da se do vseh delov podjetja vsaj lojalno zadrži, za tega ni in ne more biti kruha pri podjetju. Jasno je, da v tem pogledu za nikogar ni izjeme, pa naj si bo na tem ali na drugem položaju. Občni zbor je to jasno stališče z velikim navdušenjem odobril in zahteval ureditev vseh tozadevnih vprašanj v najkrajšem času.

Naš list

V poročilu o razvoju lista in finančnega vprašanja okoli lista so bili razvidni vsi veliki napori, ki so jih ožji in širši sotrudniki posvetili listu in tudi odmev iz vrst naročnikov in bralcev. Izkazala se je pravilnost stališča ožjih sotrudnikov, ki so se od vsega početka postavili na stališče, da je treba list v celoti nasloniti na domače potrebe in možnosti in te možnosti izčrpati do zadnjega. Ta pot je omogočila listu, da je mogel v vseh perečih vprašanjih, ki zadevajo Slovence na Koroškem, zavzemati tako stališče, ki je dejanskemu stanju tudi odgovarjalo. Prehodno skrajšanje lista od 8 na 6 strani bo po vsej verjetnosti v najkrajšem času premoščeno in tako bo list zopet v polni meri v stanu služiti vsem različnim potrebam narodnega življenja. Ostane pa še glasilo „Naš tednik — Kronika" slej ko prej močna povezava vseh koroških Slovencev, ki se niso izneverili samemu sebi in se niso izneverili močni povezavi s svojo lastno preteklostjo, ki stoji častno zapisana v naši lastni zgodovini in v zgodovini celotnega slovenskega naroda. Kakor je naloga lista, da povezuje vse koroške Slovence, tako izpolnjuje tudi še drugo obveznost, da namreč prinaša Slovencem, ki so raztreseni po vseh delih sveta, novice iz domovine. To nalogo bo vršil naš list tudi zanaprej. Zahvala gre sotrudnikom domá in sotrudnikom po vsem svetu, ki bralce lista seznanjajo predvsem s političnimi, gospodarskimi in socialnimi prilikami po vsem svetu. Prosimo sotrudnike doma in drugod, da bi tudi v bodoče držali zvestobo listu z aktivnim sodelovanjem. Izdajanje lista pomeni tudi finančno najmanj četrt milijona šilingov letno in takemu gospodarskemu bremenu smo samo kos ob sodelovanju vseh. Če smo tako breme nosili pet let, smo dokazali, da ga zmoremo. Člankar, bralec in naročnik so ena družina. Če bodo vsi vršili svoje delo, bo to delo rodilo tudi sadove. Kako zelo se je list udomačil, izpričujejo vpraševanja, če le enkrat pošta ni redno dostavila lista.

Naše šolske skrbi

Od vsega početka je bilo vodstvu Narodnega sveta jasno, da mora ležati na tem vprašanju največji poudarek. Šola je slej ko prej krvni obtok vsakega narodnega življenja. Leta 1945 so bile položene dvojezičnemu šolstvu na Koroškem osnove. Mogoče ni čisto slučajno, da je stal ob rojstvu tega dvojezičnega šolstva ravno predsednik Narodnega sveta dr. Joško Tischler. Njemu in s tem tudi vsej naši narodni organizaciji pripada naloga, da brani vse pridobitve leta 1945, ki sicer niso velike, vendar pa so bistvene. Če se danes celo mednarodna kulturna ustanova UNESCO s svojim sedežem v Parizu zanima za ureditev šolstva na Koroškem in namerava poslati sem posebno študijsko komisijo, ker išče za podobne slučaje podobnih poti, je vsekakor priznanje, da smo leta 1945 napravili pravilne korake. Pri vsaki priliki smo to dvojezično šolstvo zagovarjali, ga branili proti vsem napadom, pa naj si je bilo v listu samem, pri vladi v Celovcu ali na Dunaju in pri raznih anketah. Posebno važno vlogo je igrala anketa 6. oktobra 1953, kjer je predsednik Narodnega sveta dr. Joško Tischler z vso doslednostjo zagovarjal dvojezično šolstvo in zahteval izvedbo šolske odredbe iz leta 1945 na vseh tam naštetih šolah. Dobro se zavedamo, da imamo še celo vrsto krajev, kjer se šolska odredba ne izvaja. Vemo dobro, da od učiteljev, ki niso imeli prilike primerne priprave za dvojezični pouk, ne moremo zahtevati, da bi mogli v polni meri vršiti poverjeno jim nalogo. Pri tej priliki pa ne moremo mimo dejstva, da šolsko nadzorstvo vse premalo gleda na to, kaj se godi na posameznih šolah. Šolsko nadzorstvo je odgovorno za vse pomanjkljivosti, ki so še na šolah. Šolsko nadzorstvo je odgovorno skupno z deželno vlado, da že leta sem pripravljajo potrebne, v šolski odredbi predpisane knjige in teh knjig še vedno ni. Vemo, da so nekaj časa eni kakor drugi računali, da je treba počakati na državno pogodbo in da potem verjetno marsikatera nujnost odpade, čeprav so oni sami dobro vedeli, pa predpisuje člen 7 a državne pogodbe za Avstrijo več, kakor je predpisano po odredbi iz leta 1945. K vsem tem vprašanjem nismo mogli in tudi ne bomo molčali, pa naj si bo enim ali drugim po volji, pa naj si nam očitajo šovinizem ali pa celo kaj drugega. Prepričani smo, da je to pot dobrega sožitja obeh narodov na Koroškem in temu mora služiti tako Nemec kakor Slovenec.

Drugo vprašanje, ki je nalagalo veliko skrbi Narodnemu svetu koroških Slovencev, so bile naše gospodinjske šole. Dajali so pismena in ustmena zagotovila tako v deželi sami, kakor pri vladi na Dunaju, da dobita obe šoli pravico javnosti in danes moramo ugotoviti, da niso držali ne pismene in ne ustmene besede. Za nas pa obstoja naloga naprej, da izposlujemo to, kar našim gospodinjskim šolam gre. Šolske sestre zalagajo v teh dveh gospodinjskih šolah vse svoje moči v gospodarski vzgoji slovenske ženske mladine in tem šolskim sestram gre zahvala vseh koroških Slovencev za vse njihove žrtve. Sestrinske družine dajejo svoje celoletno delo in le na ta način je mogoče vzdrževati šolske obrate, ko tudi iz naših davkov vzdržujejo po deželi in državi vrsto nemških tovrstnih šol. Za slovenske gospodarske šole pa seve ni javnih sredstev na razpolago. Izgovor je vedno isti: „Za privatne šole ni podpore"; pravice javnosti pa šolam, ki že 50 let vršijo to veliko gospodarsko delo v deželi, ne dajo. Kakor so šolske sestre z vsemi svojimi močmi držale zvestobo koroškim Slovencem in posvetile ženski mladini vse svoje moči, tako hočemo tudi mi držati zvestobo tem gospodinjskim šolam in zaupati svoja dekleta šolskim sestram. Tudi letos v jeseni bodo sestre vodile zopet gospodinjski polletni tečaj tako v Št. Jakobu kakor tudi v Št. Rupertu. Starši bodo tudi letos svoja dekleta pravočasno prijavili v eno ali drugo šolo.

Rojakom, ki so na ta ali drugi način pri šolah pomagali, pa izrekamo ob tej priliki prisrčno zahvalo in jih naprošamo, da tudi v bodoče storijo svojo dolžnost. Dobro namreč vemo, da bi mogel ta ali drugi pomagati, če bi se v polni meri zavedal, da s tako pomočjo koristi celotni izobrazbi slovenske dekliške mladine.

Medsebojno zaupanje

Letošnji občni zbor je doprinesel tolike izraze medsebojnega zaupanja, da je težko vse to z besedami opisati. Za vsakega posameznika je bilo to doživetje. Celotnemu odboru je občni zbor izrekel zahvalo za delo in ponovna izvolitev odbora je bila viden izraz tega zaupanja. Predsedniku dr. Joškotu Tischler-ju pa je občni zbor izrazil posebno priznanje za ves njegov trud in ga ponovno naprosil, da bi tudi zanaprej vodil politično organizacijo, čeprav bi njegovo zdravstveno stanje narekovalo nujne spremembe na mestu predsednika. Pač pa je občni zbor dovolil predsedniku polletni bolezenski dopust.

O referatih na občnem zboru bomo poročali v naslednjih številkah.

Politični teden

Po svetu . . .

Ženevska konferenca sicer na zunaj še „deluje", toda „veliki" so šli vsak po svojih poteh. Njih pooblaščenci pa čakajo v Ženevi na povratek svojih gospodarjev, ki bo prinesel v konferenčne dvorane novega, bolj svežega zraka, novih besed in predlogov. Posvetovanja v Ženevi so zaenkrat nadomestila tekmovanja za svetovno prvenstvo v nogometu in tudi tukaj je Vzhod zastopan in tudi tukaj gre za majhno politično primes, katere ne smemo spregledati. Vzhodni blok zastopata Madžarska in Češkoslovaška, državi, ki ležita najbližje Zahodu. Ni napačna ta gesta, kot ni bila napačna tudi udeležba držav vzhodnega bloka na olimpijadi v Helsinkih . . . Danes se ne sme izolirati noben tabor, še manj posamezna država.

Ali so pogovori v Ženevi vendarle privedli do nekega uspeha?

Avstralski ministrski predsednik Casey je to izjavil ob svojem prihodu v Washington. Mislil je pri tem pogajanja med francoskim generalnim štabom v Indokini in med generalnim štabom Vietminha. Razgovori imajo namen skleniti vojaško premirje, medtem ko bi prizadete velesile skušale doseči tudi politično rešitev sporov v Južni Aziji.

Konferenca v Ženevi je torej vsaj to rodila, če že ni moglo priti do celotnega sporazuma. Na posameznih odsekih bojišča v Indokini se vodijo še borbe krajevnega značaja, do premirja pa bo po vsej verjetnosti vendarle prišlo.

Eisenhower–Dulles : Churchill–Eden

Zapad je spoznal, da je storil veliko napako, ko je neenoten nastopil pot v Ženevo. Morda je slabost ali pa zasluga Rusov in Kitajcev na drugi strani, da ni prišlo do popolnega zloma. Oba velika partnerja-Sovjeti in Amerikanci – sta se očividno zavedla, da je na kocki usoda vsega človeštva. Dala sta prednost čakanju. To je dober znak, in premirje v Indokini daje slutiti, da je na obzorju nova doba v političnih odnosih med komunističnim in nekomunističnim svetom.

Vsebine pogovorov med štirimi anglosaškimi državniki ni težko uganiti: vprašanje Indokine in južnoazijske obrambne zveze ter položaj v Evropi, potem ko Francozov še ni bilo mogoče pripraviti do tega, da bi podpisali Evropsko obrambno zvezo. Najvažnejša je za sedaj Indokina in obrambna zveza južnoazijskih in obrobnih držav. Zaradi tega je v Washingtonu navzoč avstralski ministrski predsednik. Taka zveza pa ne bi bila všeč Rusom in Kitajcem in zato je

kitajski zunanji minister Ču En Laj nenadoma odpotoval v indijsko prestolico New Delhi.

Skušal bo s pomočjo Indije skovati blok nevtralnih držav, ki bi se izrekel proti vojaški zvezi, kakršno snujejo Amerikanci s svojimi zavezniki.

Bilo je po dolgih letih prvič, da je kitajski državnik obiskal Indijo. Po sestanku sta izdala komunike, v katerem poudarjata potrebo po politični ureditvi v tem delu sveta na podlagi samoodločbe narodov.

Predno je Ču En Laj odpotoval v New Delhi je imel še daljše razgovore s francoskim ministrskim predsednikom. O teh razgovorih je Mendès France povedal, da je šlo za častno rešitev indokineškega spora in obenem ponovil svojo obljubo, da bo to izvedel do 20. julija ali pa odstopil.

Pristop Nemčije k zapadnemu vojaškemu bloku tudi brez Evropske obramb. pogodbe?

Mendès France je glede gornjega izjavil, da bo pač predložil parlamentu osnutek te pogodbe, toda z gotovimi popravki, kedaj pa še tudi ne more obljubiti. V Bruslju je medtem sejalo šest držav članic te pogodbe. Skleniti niso mogli ničesar, pač pa je Mendès France povabil belgijskega zunanjega ministra Spaaka v Pariz in istočasno izrekel željo, da bi se pogovoril tudi s kanclerjem Adenauerjem.

Medtem pa so že prišle prve vesti o rezultatih washingtonskega sestanka. V komunikeju je predvsem pomembna izjava, da Amerika in Anglija ne nameravata pristati na kake spremembe v osnutku Evropske obrambne pogodbe, kakor to želi Francija. Slednja je po njiju mnenju prejela dovolj jamstev proti morebitni nevarnosti od strani Nemčije. Najboljša pot bi sicer bila, Nemčiji v okviru Evropske obrambne pogodbe priznati suverenost med Združenimi narodi, če bi se pokazalo, da bi to bilo neizvedljivo ali bi trajalo predolgo, potem bosta Amerika in Anglija Zapadno Nemčijo pritegnili kot političnega in vojaškega zaveznika. – To bi sledilo iz uradnega poročila iz Washingtona.

Državljanska vojna v Guatemali

bo kmalu končana. Protivladne čete so baje prodrle že globoko v notranjost dežele. Obe strani pa sta posegli po najostrejših ukrepih proti svojim nasprotnikom. Če bi vojna trajala še dalj časa, bi proglašeno obsedno stanje zahtevalo neštete žrtve tudi med civilnim prebivalstvom.

. . . in pri nas v Avstriji

Politično ozračje v Avstriji se še od ruskega protesta proti nameram novega priključitvenega stremljenja sem ni moglo pomiriti. Vzrok temu so predvsem izjave voditeljev VdU-ja, katerim je zv. kancler Raab minuli teden dal pošteno po glavi. Na deželnem zboru nižje avstrijske OeVP je namreč izjavil na naslov nepoboljšljivih VdU-jevcev, da naj oni posamezniki, ki vzbujajo dvome glede naše politične samostojnosti, zapustijo deželo. To pa naj store prej, preden bi njihova neodgovorna politika znala pripeljati do razdvojitve dežele in do izgube svobode.

To so zelo ostre besede, kakor jih po drugi svetovni vojni pristašem opozicije ni izgovoril še noben član vlade. Iz teh izjav sledi tudi vsa resnost tega vprašanja; posebno še, ker so te besede bile govorjene po vrnitvi kancleria iz Londona, kjer je bil na državnem obisku. Poučeni krogi celo trdijo, da so avstrijski predstavniki slišali zelo resne opomine in da je primer deljene Nemčije prav resno svarilo.

Vprašanje naraščanja cen je še vedno zelo pereče. Predvsem se levica močno žene, da bi prisilila kmete k znižanju cen. Na drugi strani se trudijo gotovi gospodarski krogi, da bi dokazali, da so cene primerne. Številke same so tako zmedene (verjetno tudi netočne), da vsak izvaja iz njih, kar pač hoče. Gotovo drži, da cene naraščajo, vendar niso kmetje tisti, ki imajo pri tem v prvi vrsti dobiček, in to je bistvo vprašanja. Ko govorijo o višjih cenah, bi ne smeli pozabiti, da so po vrsti dobivali delavci raznih panog nove kolektivne pogodbe, ki so določale povišanje plače. To je neke vrste „schleichender Lohn- und Preispakt" le javnost tega ne opazi v polni meri. Saj so se vladajoči takih načinov že vedno poslu-ževali in je veljaven tudi danes stari rimski pregovor: „Vulgus vult decipi" (Saj hoče biti ljudstvo osleparjeno).

V zvezi s tem je postalo nujno, da vzame vlada v pretres tudi povišanje rent in uradniških plač. Za zadnje bo storjen nov korak 1. oktobra 1954. Za tiste, ki sprejemajo rento, pa so predali nov zakonski osnutek socialnemu odseku državnega zbora. Ker denarja ni, nameravajo zvišati prispevek za starostno zavarovanje pri nastavljencih od 10 na 11 odst., za delavca pa od 10 na 12 odstotkov. Vrhu tega pa bo osnovna plača, po kateri računajo prispevke, v svoji omejitvi premaknjena navzgor od 1800 na 2400 šilingov na mesec. Tudi vse ugodnosti za razne doklade bodo odpadle.

Tako bo nekoliko zadoščeno rentnarjem, aktivni delavci in nastavljenci pa bodo obremenjeni še bolj. V tej zvezi naj omenimo, da bodo zvišali tudi prispevek za fond, iz katerega podpirajo zidanje stanovanjskih hiš (Wohnbauförderungsfond). O tem in o vprašanju rent pa bomo posebej pisali bolj obširno v prihodnji številki.

V gospodarskem pogledu se Avstrija trudi predvsem za razširitev trgovine, izvoza svojih izdelkov in surovin. Statistika kaže razmeroma ugodno sliko. Magnezit ne dela težav, ker ima Avstrija v srednji Evropi skoraj neke vrste monopol. Težave so se pojavile pri jeklu. Avstrija ni članica „Montan unije" (to je gospodarska zveza Francije, Zahodne Nemčije, Belgije, Holandske, Luksemburga in Posarja). V dežele, ki so tam vključene pa je vendar izvažala predvsem specialno jeklo. Unija namerava ustvariti skupen trg za jeklo in je sklicala za prvi avgust konferenco. Avstriji so pri tem namignili, da ne bo smela izvajati „Dumpinga", to se pravi prodajati pod v Uniji določenimi cenami. Rada ali nerada bo Avstrija morala predlog sprejeti, če naj je pri monopoliziranju trga ne izključijo. Vprašanje je le, če bo uspelo potem vso produkcijo specialnega jekla tudi prodati, kajti ob modernizaciji in razširitvi železne industrije so zaposlili vedno več ljudi. Bilo bi usodno krčiti proizvodnjo, delavce pa odpuščati. Izgleda pa, da izvoz na vzhod pri nas le še ne bo stekel, ker le ta bi položaj bistveno spremenil.

Ogromna elementarna katastrofa, ki jo je doživel Hüttenberg in okolica je na Koroškem zbudila klic po zakoniti ureditvi pomoči za take slučaje. V pogovorih med dunajskimi zastopniki in člani koroške deželne vlade so sklenili pripraviti zakonski osnutek, ki naj bi urejal zbiranje sredstev za fond, iz katerega bi ob dani potrebi lahko nudili takojšnjo pomoč. Obenem naj tak zakon tudi uredi vse tekoče potrebne ukrepe, da bi v bodoče po človeških možnostih zajezili prekomerno škodo elementarnih nezgod (povodnji, plazovi, požari itd.). Taka postava ne bi bila nova, ker v Nižji Avstriji že obstoja, le v ostalih zveznih deželah je še ni.

TRG HÜTTENBERG JE BIL POD VODO

V torek, dne 22. junija, je težko neurje ob štajersko-koroški meji poplavilo trg Hüttenberg. Tamošnji potok je v kratkem času prestopil bregove in zasul z gramozom, lesom in kamenjem ceste in polja. Voda je stala do pol drug meter visoko. Cela skladišča lesa so izginila, voda je odnesla pohištvo iz stanovanj, mostovi so porušeni. Razdejanje je tako hudo, da so morale priti požarne brambe iz vse okolice na pomoč in 100 mladih orožnikov so poslali v Hüttenberg, da bi nudili prvo pomoč.

Tudi v drugih delih dežele, predvsem v Labodski dolini in v gornji Krški dolini so bili istega dne težki nalivi. Vsled teh je nastala zelo znatna gmotna škoda na poslopjih, na poljih in travnikih.

Kaj z družinsko doklado?

Dne 13. junija je bil občni zbor „Katoliške družinske zveze" v St. Pöltenu, ki je formuliral zahtevo po pomoči družinam. Že leta gredo stremljenja za tem, da bi ustvarili zakonske temelje za bolj izdatno podporo. Predvsem OeVP in končno se je pridružila temu tudi SPOe, je zahtevala, da je treba to vprašanje rešiti. Prve tozadevne zakonske osnutke so predložili že spomladi v državnem zboru. Vse je kazalo, da bo zadeva ugodno stekla.

Še v tem vzdušju se je vršil prej omenjeni občni zbor. Izdelal je konkretne zahteve, da bi merodajnim poslancem pokazal odločno voljo družin, ki končno dajo tudi večino volilcev. Gotovo so zborovalci po večini vedeli, da vsega ne bo mogoče sedaj doseči, vendar so pokazali s tem korakom potrebno jasno pot v družinski socialni politiki, ki bo nujno morala prej ko slej doživeti izpolnitev.

Predočimo si najvažnejše zahteve:

1. Za ženo, ki vodi svoje gospodinjstvo sama, bi naj izplačevali doklado v višini 40 odstotkov povprečne plače, ki znaša 1.200 do 1.600 šil. mesečno. To bi zneslo okoli 600 šil. mesečno.

2. Vsakemu potrebnemu novoporočenemu paru bi pa dali posojilo okoli 10 do 15.000 šilingov. To posojilo bi po nizkih obrokih odplačevali, po potrebi pa dosegli tudi popuste dolga.

3. Otroške doklade naj bi vzporedno s povprečnimi plačami zvišali splošno, od tretjega otroka naprej pa naj bi te doklade od otroka do otroka naraščale.

4. Stanovanjska doklada bi se ne smela izplačevati enostavno vsakemu delavcu v enaki vsoti, marveč različno po številu družinskih članov.

Končno je bilo izrečeno, da bi take ureditve morali biti deležni predvsem tudi mali kmetje.

Ko so se v odborih parlamenta spomladi začeli baviti s tozadevnimi zakonskimi osnutki, so ugotovili, da ni jasno, je li za take ureditve pristojna država ali posamezne dežele. Obrnili so se na ustavno sodišče. To je sedaj razsodilo, da je država pristojna izdati splošne smernice, posameznim deželam pa pristoja izdelava podrobnih predpisov za izvedbo te naloge.

Sedaj torej vemo, kako je zadevo treba napraviti. Ves čas od spomladi sem pa je pretekel v mirnem čakanju na razsodbo. Vsekakor pravijo, da so se v pristojnih odborih sedaj spet prebudili in bodo znova pričeli od početka. Družine pa čakajo. Zaupanje v dane obljube se pri takem „polževem" izpolnjevanju gotovo ne bo utrjevalo. Celo med poslanci so se našli ljudje, ki so mnenja, da bi bilo dosti bolj enostavno pri obstoječi nejasnosti že takoj v začetku, ko so se pojavili pomisleki, primerno izpopolniti člen 10 državne ustave.

S tako dopolnitvijo bi državni zbor sam lahko jasno uredil pristojnost in podredil družinsko socialno politiko državi. Menda preko take ureditve tudi po razsodbi ustavnega sodišča ne bodo prišli, ker bi različni predpisi posameznih dežel ustvarili le nejasnosti in zmedo.

Vsiljuje se ob tem položaju človeku domneva, da vladajoči le niso pokazali dosti resnosti, ker jim je bilo škoda denarja. Vendar zadostuje pokazati na dejstvo, da predlogi tudi točno navajajo možnosti, kje bi bilo mogoče dobiti potreben denar. Saj so denar našli tudi za razne manj potrebne stvari in katoliško glasilo „Volksbote" navaja ogorčeno primer, kjer je finančni minister bil pripravljen dati zelo pomembne ugodnosti za ureditev kazina (igralnice) „Schlosshotel Cobenzl", da bodo tam lahko najbogatejši utešili svojo strast v igri.

Pred vrati so parlamentarne počitnice. Ali bodo gospodje „zdelani" poslanci z mirno vestjo mogli živeti oddihu, ko bodo po deželi srečevali revno oblečene, slabo hranjene, včasih v neznosnih stanovanjskih razmerah živeče otroke – bodočnost države? –

SLOGA

Svet je tako urejen, da pač ljudje niso vedno istih misli. Že v sv. pismu stare zaveze stoji zapisano, da so mogočni Babilonci gradili ogromen stolp, stolp njihovega napuha in njihove predrznosti bi rekli. In glej, Bog jim je zmešal jezike. Posledica napuha, kakor izvirni greh, ker je Adam hotel biti kot Bog sam.

Po odrešenju Kristusovem, po njegovi zapovedi o ljubezni pa se nam odpira možnost, da raznoličnost jezikov, misli in gledanj premostimo, ne da pri tem izgubimo svoj lastni „jaz", svoj način govora in mišljenja. To je skrivnost zapovedi: „Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe". Brez tega temelja pa ni prave sloge in složnega dela. Ljubezen do sebe, do lastnih narodnih dobrin in obenem pa do bližnjega.

Star pregovor pravi: „Človek blodi, dokler po svetu hodi". Ne slabosti in napake bližnjega ne morejo biti ovira v slogi, kateri temelj je ljubezen. Le, če je blodnja zlonamerna, rojena iz napuha in greha, ni sloge, tedaj je to greh zoper Svetega Duha, ki se ne odpusti, ker se odpustiti ne more, dokler zlonamerna, hotena zabloda obstoji.

Gotovo smo iskaje blodili tudi mi. Vendar z mirno vestjo lahko zapišemo, da smo z dobro voljo iskali poti, prave poti. Ob vsem nerazumevanju, ki pač včasih pride, po vrhu pa še mogoče zlonamerno podpihovano od zunaj, izven našega kroga, smo obdržali pred očmi isti cilj, cilj dela in borbe za naš narod in za našo krščansko slovensko tradicijo. Zato je bil občni zbor Narodnega sveta koroških Slovencev tako pomemben, ker je jasno pokazal, da imamo skupen cilj, da ni zlonamere med nami, da vsi pošteno hočemo. Bil je tako pomemben, ker je pokazal, kako smo jaki v složnem delu in koliko sadov rodi delo raznih glav, če imajo določen cilj pred seboj. Pa še pokazal je, da se je veliko delalo, ob vseh težavah in neprilikah od tistih, ki jim nikdar ni zmanjkalo poguma in volje, da bi nosili težko breme. Ta idealizem je na novo ustvaril Mohorjevo tiskarno in je rodil Narodni svet koroških Slovencev v borbi za naš narodnostni obstoj.

Zato naj razširjen krog po načelu: „Več glav, več misli" in tako tudi lahko več sadov, složno dela za cilj, ki je jasno izpovedan v statutih Narodnega sveta koroških Slovencev. Vsi odborniki in zaupniki po vaseh, vam veljaj isto: dobri kristjani ste, kdor zlonamerno pride, ne koristi, kdor pa kliče k bratskemu delu, tistemu pa pomagajte. Tako bo duh zadnjega občnega zbora rastel med nami. Iščimo dobre in pozitivne strani v bližnjemu – bratu Slovencu in bodimo tudi v tem kot kristjani dober vzgled. Mislim, da tako lahko zapišemo: vir nesporazumov bo izpuljen in vzraslo bo večje medsebojno zaupanje. Ali ni tako mišljena Kristusova beseda: „Če te kdo udari na eno lice ,nastavi mu še drugo", da ga s tem osramotiš in verjetno ne bo stegnil več roke. Če pa je očitno zlonameren udarec, tedaj vsekaj nazaj, kot je Kristus udaril z bičem v templju po skrunjevalcih svetega mesta.

K. H.

IN DENAR — SVETA VLADAR!

Nekega bogatega človeka, ki je bil nekdaj velik revež, so vprašali, kako je prišel do tolikega imetja. Bogataš je odgovoril: „Moj oče me je še malega naučil, da se ne smem prej igrati, dokler ne dokončam svojega dela, in da ne kupim ničesar z denarjem, dokler ga sam ne zaslužim."

To so čisto preprosti stavki, a v njih je velika modrost. Ne zapravljaj denarja, katerega nisi sam zaslužil! Dokler kupuješ za tuji denar, ne moreš reči, da si samostojen.

Razumljivo je in naravno, da kot otrok, mlad fant ali dekle živiš za denar svojih staršev. Zlasti tedaj pazi, da ne izdajaš denarja po nepotrebnem. Vedno manj izdaj kot dobiš. Nikoli pa si ne izposodi denarja, če sam še ne zaslužiš. Dolg rodi strašne posledice: laž, podlost, pretvarjanje in vzame ti osebno svobodo. Ako ga ne moreš pravočasno povrniti, kako drhtiš, da ne izgubiš pri prijatelju zaupanja, izgovarjaš se na vse načine, ponižaš se pred njim in prosiš, naj še malo počaka.

Boljše je iti lačen spat, kakor vstati z dolgom.

Nadalje na izposojenem denarju nikoli ne počiva blagoslov. Izkušnja kaže, da ljudje izposojeni denar veliko bolj lahkomiselno zapravljajo, kakor pa tistega, ki so ga sami zaslužili s težkim delom.

Če nimaš sam svojega denarja, se moraš znati marsičemu odpovedati. Kar ti dajo starši za vsakdanje potrebe pametno porabi. Mnogo mladine je dandanes, ki ne zna prav ravnati z denarjem. Grejo mimo slaščičarne, mimo izložbe fotografskih aparatov ali športnih predmetov, mimo trgovine z znamkami ali kina, gostilne itd., in če le imajo tedaj denar, kupijo reči, ki niso tako zelo potrebne. Ne pomislijo, da bodo potrebovali še denar za bolj potrebne reči, pa ga tedaj ne bodo imeli. Ne znajo se odreči. Ko bodo odrasli taki fantje in dekleta, četudi bodo imeli velike dohodke in bodo dobro zaslužili, ne bodo nikoli zadovoljni in bodo vedno brez denarja. Vsak dohodek se jim bo raztopil v roki, kakor sneg na soncu.

Zato, mladi fantje in dekleta, nikoli ne zapravljajte denarja po nepotrebnem in čim manj, dokler sami ne zaslužite. Tako boste odrasli znali prav gospodariti z denarjem in zadovoljno boste živeli, kljub morda majhnim dohodkom.

Hej, v planine!

Pozdravljamo te sonce žgoče,
poljane pisano cvetoče!
Vesela naša je mladost,
hitimo v blaženo prostost.

Skrbi pustili smo v domovih.
Zavriskamo v gore vrhovih!
In zdravja, šegavosti še
prinesemo domov, juhé!

Zelišč planin vam bomo dali,
vse čmernosti iz hiš odgnali...
Pozdravljena domača vas!
Ne boj se, mamica, za nas!

Narava polna je dobrote,
uči nas čednosti, lepote —
saj blizu bomo zvezdicam,
ki jasni kažipot so nam.

Dežele naše velikane
obišče lepa družba zbrana.
He, vlak, le pihaj, pihaj v breg!
Še daleč je visoki Klek.

Z vrhov pozdravimo vrhove
planin slovenskih in bregove,
ki nosijo nam cerkvice —
še tja nas pelje pot, juhe!

Milka Hartman

Za mladino in prosveto

Koroški učiteljiščniki na Primorskem

Meseca maja so se odpeljali dijaki in dijakinje celovškega učiteljišča, kateri obiskujejo na zavodu slovenščino, v Gorico, Trst, Gradež in Akvilejo. Namen potovanja je bil: spoznati slovenske šolske razmere na Tržaškem ozemlju. V Trstu so prisostvovali pouku na ljudski šoli pri Sv. Ivanu in na slovenskem učiteljišču, kjer so bili nadvse ljubeznivo sprejeti. Vtisi, ki so jih odnesli iz teh šol bodo gotovo ostali vsem v nepozabnem spominu.

O obisku celovških učiteljiščnikov v Gorici prinaša „Katoliški glas" sledeče poročilo:

„Kakor lansko leto tako so nas tudi letos obiskali celovški učiteljiščniki. Razveselili so nas s svojo pesmijo, polno lepote njihove zemlje, polno tihe poezije, razveselili tudi z iskrenim humorjem in smehom. Marijin dom na Placuti se je zopet izkazal premajhnega za toliko občinstva, kar priča, kako dragi so vedno pri nas naši koroški bratje.

Po prisrčni besedi predsednika SKPD, ki je posebno poudaril velik pomen medsebojnih stikov in medsebojnega dela, je navzočega gospoda ravnatelja celovškega učiteljišča g. dr. Seiwalda pozdravil v nemščini dr. M. Kraner. Pozdrav je veljal tudi g. Justu, inšpektorju za dvojezične šole. Dijakinja goriškega učiteljišča pa je izročila zboru koroških učiteljiščnic šopek, kot znak naše medsebojne ljubezni in povezanosti. Potem je mehko zadonela po dvorani koroška pesem. Poslušali smo jo z velikim užitkom kakor vedno. Sledila je Mlakarjeva šaloigra „Nevesta iz Amerike". Šaloigra je bila posrečeno izbrana in tudi izborno podana. Mlakar v tej igri slika preprosto služkinjo, ki se je v Ameriki poročila in prišla do velikega bogastva, pa bi si rada pridobila še plemiški naslov; na drugi strani pa obubožano poljsko plemkinjo, ponosno aristokratinjo, ki bi si rada pridobila prejšnje bogastvo. Zato pristane na ponudbo svoje nekdanje prijateljice iz Amerike, ki bi rada svojo hčerko Meri poročila z njenim sinom Zdenkom. Toda praktična mladina nehote razkrinka nakane ponosnih mater in ubogi Zdenko ostane brez neveste. Igra je bila podana brezhibno in je polna zdravega in pristnega humorja, kakor ga je mogel ustvariti v tej umetnosti neprekosljiv Janko Mlakar. Zlasti je bila posrečena baronica Cvilinowska, ki je tako izborno podala vlogo obubožane, a še vedno ponosne plemkinje. Nič manj ni ugajala namišljena nevesta iz Amerike, služkinja Marička, njen ženin Zdenko, kakor tudi vsi ostali igralci. Občinstvo se je nasmejalo do solz. Našo drago koroško mladino bomo ohranili v najlepšem spominu."

KKZ naznanja:

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici

priredi v nedeljo, dne 4. julija, ob 3. uri popoldne in ob 8. uri zvečer pri ŠOŠTARJU lepo 4 dejansko igro „STARI ILIJA".

Povrnili bomo globaškim prosvetašem ves idealizem in vse žrtve s tem, da bomo kulturno prireditev v čim večjem številu obiskali in obakrat napolnili dvorano. — Zavedati se moramo, koliko energije in dobre volje je bilo treba, da so igralci poleg velikega dela in poletne vročine spravili v tem času igro na oder. Nastopil bo tudi domači mešani pevski zbor.

Iskreno vabljeni!

Lovorjev venec na grob junaka

„Vse se krha, lomi, vse leze narazen. Ali smo res tako nepopolno delali, nesolidno, kot da bi se otroci poigravali?" Žalostno je zvenelo Tvoje vprašanje.

Vse človeško delo je nepopolno. A Ti, Janez, si znal iz svojega življenja dosti napraviti. Kjer je mnogo svetlobe, tam je tudi senca temnejša. Tebi nihče ne more delati očitkov. Vsak kamen bi odletel nazaj. Sonce ne obseva nič popolnega.

In še se nisi umiril: „O koliko pikrih besed je letelo name, koliko krivic sem moral prestati, dostikrat sem bil ob čast, poštenje, imetje, varnost. Pa sem bil sam in nikomur nisem mogel potožiti. Gorjé mu, ki v nesreči biva sam. Gorjé osamljenemu!' Slednjič je vsak človek sam in šele tedaj je v njem dovolj prostora za Boga. Začaran je človek, ki v človeka zaupa, četudi bi bil ta človek njegovega zaupanja on sam!"

Zopet si se zamislil... Enakomerno je udarjalo nihalo cerkvene ure...

„Poglej razpoke na stolpu," si pretrgal molk.

„Da, Janez, prav teh razpok nama je bilo treba. Samo ta mogočni stolp jih prenese. In ali ni trden, ponosen, razsulu kljubujoč? Ni močne osebnosti brez nedostatkov, pogreškov, brazgotin. Kdor nič ne tvega, nikdar ne zadene. Škoda, Janez, da nisva mogla nikdar skupno poromati v svetišče vseh umetnosti, v Rim. Preko Michelangelovih slik v Sikstinski kapeli, preko stvarjenja na stropu in preko poslednje sodbe na glavni steni, preko Raffaelovih fresk Atenske šole in češčenja Evharistije režijo široke razpoke. A ves kulturni svet občuduje te najvišje umetnine!... Ali kaj boš dejal o slavni freski zadnje večerje v Milanu? Zob časa in vlaga sta skoraj vzela tej najznamenitejši Leonardovi sliki obliko, barvo, sijaj. A vsepovsod obešamo posnetke zadnje večerje... In Petrova cerkev s kupolo, ta marmornata pesem umetnosti in vere! Trajno jo krpajo in popravljajo... Pa nikdar ne moreš prestopiti njenega svetega praga, ne da bi te prevzela veličina teh zemeljskih nebes..."

„Mudi se mi," si še dejal in, ko da bi mi hotel prepustiti dobroto zadnje besede, si še pol nagajivo, pol resno vprašal: „A tako! Potem misliš, da le ni bilo vse zaman?"

„Zaman? Sladka beseda! Ali ni vsa vijugasta veriga zgodovine nanizana z brezštevilnimi zaman, podobno jagodam na vrvici rožnega venca? In prav nama je tak zgodovinski zaman podaljšal življenje..."

Nisi odgovoril. Molčé sva prišvedrala do uljnjaka, le malo panjev je bilo v njem. Nisem bil tako umen in podjeten čebelar ko Ti. Prepričan sem, da si se od čebel učil vztrajne marljivosti.

„Janez, se še spominjaš? Tu sva si prvikrat segla v roko. Zamudila sva srebrno obletnico! Odkar Te poznam, sem občudoval, kako junaško si vršil, kar si nas učil: ‚Ne le, kar veleva mu stan, kar more, mož je storiti dolžan!' "

Ne, Tvoje življenje ni bilo zaman!

*

Nisem mogel oditi iz domovine brez slovesa. Prišel sem se poslavljat tudi k Zilji. Do Beljaka je bila najina skupna vožnja. Čudno molčeč si bil tisto poletno jutro, Janez! Te je samo bolelo, ker sem odhajal? Ali pa si slutil, da se na Koroškem ne bova nikdar več srečala?...

Sedaj pa nas boli, ko si se tako nenadoma poslovil za vedno in solz po Tebi nas ni sram. Sicer so Te obhajale slutnje: „Kotrej so bili zadnji čas še bolj sami zase, pridigali so mnogo o zadnji uri, da se je vsem čudno zdelo...", mi piše Tvoja nečakinja Lenka. A mi vsi smo Ti prisojali še dolgo življenje in smo se veselili Tvoje zlate maše, da bi se Ti vredno in dostojno oddolžili. Pa je le božji večni jubilej bolj lep, bolj stanoviten, bolj dragocen, kajnè, Janez?

Dragi Janez onstran božje meje, nad zvezdami, v večni domovini! Končati moram, dolžnosti kličejo, kot je sleherna klicala Tebe in poslednja pozvala v smrt.

Zahvaljen bodi za Tvoj svetli vzgled: ko deček preprost, ko čebela marljiv, ko gorski kmet vztrajen, ko slovenska mati zvest Bogu in svojim, svoji nravi in razmeram navkljub optimist brez nasmeha, zares mož in junak!

Na večno svidenje! Hvaležno vdani Ti

(Konec) *dr. Ivan Mikula*

O nastanku poštne znamke

Ako danes hočete nekaj javiti svojemu prijatelju ali znancu, mu napišete pismo, prilepite prav nič misleči znamko in ga vržete v poštni nabiralnik. Nič se vam ne zdi bolj naravno in preprosto. Plačevanje poštne pristojbine na ta način, da nalepite na poštno pošiljko droben košček barvastega in poslikanega papirja, ki ga lahko kupite na vsaki pošti je res prijetno in praktično. Vseeno pa je dolgo trajalo, preden so praktično izvedli načrt, da bi na ta način plačevali poštnino.

Prve načrte o neki vrsti poštne znamke je že leta 1653 predložil francoski vladi višji državni uradnik De Valléier (izg. de Valeje). Zaprosil je ministrstvo, da mu odobri, da postavi v Parizu nabiralnike, v katere bi metali ljudje pisma, ki so namenjena pariškemu prebivalstvu(to se pravi, da je bila pošta namenjena samo mestu Parizu); pisma bi morala biti ovita v poseben papirnat omot, ki bi ga lahko kupili v nekaterih prodajalnah v Parizu. Misel je bila nova in zelo posrečena. De Valléier je dobil od Ludovika XIV. (1643—1715) pravice in dovoljenje, da to pošto takoj uvede. Toda to novost je sprejelo pariško prebivalstvo z omalovaževanjem in posmehovanjem; posebno poštni nabiralniki so se zdeli Parižanom smešni in metali so v nje najrazličnejše predmete, samo pisem ne. Poskus je propadel in duhovitemu izumitelju ni ostalo drugega, nego da svoje nabiralnike zopet pobere in opusti svojo sijajno misel.

Točno po 180 letih, leta 1833. je pa že drugi Francoz, Emile de Girardin (izg. Žirarden), predlagal, da naj se na Francoskem, kjer so plačevali poštnino v denarju po oddaljenosti kraja, kamor je bilo pismo namenjeno, uvede enaka cena za vse poštne pošiljke, pa naj pridejo iz kateregakoli mesta ali naj gredo kamorkoli. Ta predlog, v katerem tiči temelj današnjega plačevanja poštnine, pa ni bil sprejet in de Girardin je moral čakati do leta 1849., da je prodrl s svojim načrtom. Tega leta je namreč francoska država vpeljala poštno znamko, potem ko je počakala, kako se je obnesla ta novost na Angležkem.

Prva poštna znamka se je torej pojavila na Angležkem. Leta 1837. je napisal Sir Roland Hill drobno knjigo, v kateri je obrazložil popolnoma nov način plačevanja poštnih pristojbin; plačajo naj en penny za vsako pismo, pa naj bo namenjeno kamorkoli. 6. maja leta 1840. so izdali res prve znamke, take kakor jih uporabljamo še danes. Razlikovale so se od današnjih le v tem, da niso bile nazobčane, temveč so jih rezali kar s škarjami. Na njih je bila slika kraljice Viktorije (1819 do 1901). Šele leta 1852. je vpeljal Angež Arcer tiste luknjice na celi poli znamk, ki olajšujejo delo pri prodajanju, tako da je šele tega leta dobila poštna znamka nazobčano obliko, kakor jo ima še dandanes.

Angliji so sledile nato prav hitro tudi druge države, državice in mesta: leta 1843. Brazilija, Curih in Ženeva, leta 1845. Finska in mesto Petrograd, leta 1846. Severno-ameriške države, leta 1848. Rusija in Bavarska, leta 1850. Švica, Italija, Avstrija in Pruska in pozneje še ostale evropske in ameriške države. V Srbiji so vpeljali poštne znamke leta 1866. Prva država v Aziji, ki je uvedla znamke, je bila Perzija leta 1868., druga je bila Japonska leta 1871.

Danes uporabljajo poštno znamko v vseh državah na svetu.

BOJE SE, DA BI PONOČI NE UMRLI

Indijanci v Chaco so trdno preverjeni, kako duh tistega, ki ponoči umrje, preganja odslej vse njegove sorodnike. Zato vse storé, da bi umirajoči vsaj jutro učakal. Če pa vidijo, da s svojim trudom smrti le ne bodo ustavili in bo vsemu navkljub sredi noči segla po bolnem, ga še umirajočega brž pokopljejo pred sončnim vzhodom.

Julijska

Prav prijazno pisane so lehe,
pravljične, ko obletava jih metulj;
in ponoči frfotajo vehe,
ko čebela odletela je v svoj ulj.

Vetrc, sonce, dež! — in trava rase!
Murn in čriček, kukavica, drozd, penica
v cvetje radostne pleto mi glase,
da po klasju hrepeni že rž, pšenica!

Drevje je vse živo in košato.
V senco hodi sosed starček zopet sanjat,
spet srce je zdravo in bogato,
zdaj strahu, dolgčasja treba ni odganjat.

V zrak vonjavi sreča je pripeta
in čez zemljo naše nade vse drhté,
kot na novo bila bi spočeta
duša lahkokrila proti soncu gre!

Valentin Polanšek

ZA DOBRO VOLJO

Dva Škota sta šla stavit za steklenico žganja, kdo bo dalj časa vzdržal pod vodo. Tekma se je končala neodločeno, ker nobenega ni bilo več ven. Pogreb obeh pa se bo vršil jutri.

Detelje in umetni travniki

Detelja je močna ali krepka krma za živino. Največ beljakovin ima v listih, a skoraj eno tretjino manj v steblu. Poleg tega ima precej maščob, ogljikovih hidratov, rudninskih snovi in vitaminov. V mladi detelji je precej rastlinskih sokov, ki zlasti ugodno vplivajo na razvoj mlade živine in pri molznicah na večjo količino mleka. Več gospodar pridela detelje, več in lepe živine bo lahko imel v hlevu.

Najbolj je znana črna ali domača detelja, lucerna ali nemška in rdeča ali inkarnatka.

ČRNE ALI DOMAČE DETELJE

sejemo dva do trikrat toliko kot lucerne. Sejemo jo zgodaj spomladi v jari ječmen ali oves. Še boljše samo zase, med katero vržemo le nekaj ovsa za senco. Mraz vigredi ne škoduje. Ječmen in oves zaradi detelje žanjemo bolj visoko. Ko nekoliko odraste, jo pokosimo s strniščem vred in pokrmimo ali posušimo. Do jeseni da še prav lepo košnjo. Ta mlada deteljica pride v glavnem prav za krmljenje v svežem stanju ali za silos med otavič in silosno koruzo. Marsikje mlado deteljico posušijo in shranijo za krmljenje prašičev v zimskem času. Kratko zrezano nekaj ur namakajo v pomijah, da se odmoči-zmehča ali jo sproti primešajo med jed, kakor je to marsikje v navadi. Silirana je boljša, ker so v njej ohranjene vse hranilne snovi in je tudi laže prebavljiva. Kar jo še do snega ali trdega mraza zraste moramo pokositi, sicer se zlasti na pomlad pod snegom razprede snežna plesen, ki v živo uniči vso deteljo.

S KOLESI V NARAVO

Kolesa raznih tipov pod ugodnimi plačilnimi pogoji — tudi na obroke pri

NIEMIEZ & RIEPL

popravljalnica in nadomestni deli

VELIKOVEC — VÖLKERMARKT

Oskrbovanje

Zgodaj v vigredi ali že prej pognojimo deteljo z umetnimi gnojili. Dobra je Tomasova žlindra (Thomasmehl), ki ima precej apna in nekaj fosfornih snovi. Ako smo v jeseni ali pozimi potrosili z apnom, na pomlad raztrosimo še superfosfat in kalijevo sol ter pobranamo. Lahko tudi polijemo z gnojnico. Takole obdelana da tri do štiri košnje do zime. Kosimo jo, ko je na pol v cvetju. — Za seme pustimo deteljo v drugi košnji, ker je le tedaj že dovolj čmrljev, ki edini zamorejo res v polni meri oprašiti vsak cvet. Pokositi je treba deteljo pravočasno, da se čim manj semena otrosi. Pri mlatenju dobimo najprej mešičke, v katerih ostane seme. Ako mešičke nekajkrati „poženemo" skozi mlatilnico, se seme izlušči iz mešičkov. Kjer imajo za ta namen poseben stroj „luščilec", na njem seme prav lepo izluščijo. Doma pridelano seme je najboljše. — Drugo leto se detelja do jeseni že precej izčrpa, zato je redka. Po detelji je bolje pridelovati okopavine kot žita, ker je zemlja spočita.

NEMŠKA DETELJA ALI LUCERNA

najboljše uspeva v vinogradnih krajih in še tudi tam, kjer sejejo koruzo, ker rabi precej toplote. Bolj ugodno in toplo ter primerno vlažno je podnebje, boljše uspeva. — Ker je občutljiva za mraz, jo navadno ne sejemo pred mesecem majnikom. Najlepši pridelek da v globoki zemlji, kjer v suhem poletju iz spodnjih plasti zemlje srka potrebno vlago. Zemljo za setev je treba dobro pripraviti, četudi ne sme biti preveč zrahljana in suha. S setvijo počakajmo na dež, ker suša lucerni močno škoduje. Sejemo lahko z roko ali s strojem ter z valjarjem seme pritisnimo k zemlji. Seme ne sme priti globoko v zemljo. Lucerna je bolj občutljiva kot domača detelja. Škoduje ji suša; če je zaščitna rastlina pregosto sejana se zaduši; po žetvi žita v katero je bila sejana izgine, ker ji škoduje nagla sprememba toplote in je izpostavljena vročim sončnim žarkom. Nekateri gospodarji tako redko setev skušajo zagostiti z dosevanjem, a tudi to ni vedno uspešno. — Glede zaščitne rastline v katero jo sejemo je bolje narediti tako, kakor je bilo omenjeno pri domači detelji, ki je manj občutljiva. Kot zaščitna rastlina je dobra ajda, ki naredi lepo senco, le za krmo ni tako dobra kakor oves.

Obdelovanje in gnojenje

Lucerna rabi največ apnenih in fosfornih snovi. Apno trosimo že v jeseni in superfosfat z manjšo količino kalijeve soli pa zgodaj spomladi, najboljše je pred branjem. Zelo ji koristi gnojenje z gnojnico ali kompostom, ker z vsako košnjo odnesemo iz zemlje veliko hranilnih snovi in te je treba zemlji vrniti. — Glede košnje pa tole: **kosimo vedno tik pred cvetom.** Tako da lucerna res veliko več in dobrega pridelka, a se na ta način veliko prej izčrpa. Če hočemo obvarovati lucerno v dobri sili vsaj 6 do 8 let, se držimo srednje poti, ki pravi: **kosimo takrat, ko je detelja do polovice v cvetu.** Pri pozni košnji dobimo le manj vredno krmo.

Način košnje

Vse detelje in zlasti lucerno moramo kositi enakomerno in ne prenizko. To je mogoče doseči le s strojem - kosilnico. Tik pred zimo pa mora biti lucerna 10 do 15 cm visoka (na novo odgnana), sicer slabo prezimi. — Sušimo jo kot vsako drugo deteljo na ostrveh ali, kakor smo zadnjič omenili Gorenjce, ki vse posušijo v kozolcih. Kjer jo sušijo na tako imenovanih piramidastih ostrveh, lucerna pod njimi precej slabo odžene. Pri sušenju je glavno, da ohranimo listke v katerih je največ hranilnih snovi. — Po vsaki košnji jo vselej dobro pobranajmo. Lucerni močno škoduje, ako po njej vozimo v mokrem.

RDEČA DETELJA ALI INKARNATKA

Sejemo jo v ajdo. Ker je plitvo zakoreninjena ji škoduje hud mraz in suša, dasiravno v mokrem tudi kaj rada pognije. — Rdeča detelja da zgodnjo košnjo. Do cveta je še kar dobra krma, a v cvetu in pozneje ni veliko vredna za krmo. Najbolje je uporabljena za krmo, če jo pokosimo in zbašemo v silos. — V krajih, kjer sejejo inkarnatko, jo do junija pokosijo ter na njeno mesto posadijo krompir, ki je najboljši za seme. Veliko vrednost tega načina pridelovanja semenskega krompirja smo že na pomlad opisali v našem listu.

UMETNI TRAVNIKI

Na naših travnikih vidimo polno pisanega cvetja. Kaj je to cvetje, ki ga je od rane pomladi do košnje toliko vrst in barv? — To je plevel, ki uničuje trave s tem, da jim jemlje prostor in hrano — in, ker se izredno hitro razraste, nam trave v nekaj letih popolnoma izpodrine in zaduši. Ta plevel nima za krmo nobene vrednosti in da le pičlo košnjo. Ponekod tak zapleveljen travnik preorjejo in iz njega naredijo njivo, na kateri vsaj nekaj let pridelujejo okopavine ter zemljo dobro gnojijo in sproti uničijo vsak plevel. Ako tako zemljo zasejejo z mešanico dobrih trav in detelje, temu pravimo „umeten travnik". Skrbno smo pripravljali zanj zemljo in ga zasejali z odbranimi vrstami nizkih in visokih trav, za katere vemo, da bodo v tistem kraju in v taki zemlji ter negi najboljše uspevale in dale čim večji pridelek.

Umeten travnik vedno skrbno gnojimo z umetnimi gnojili, hlevskim gnojem, gnojnico in komposti. Tako ohranimo trave pri polni moči. Po vsaki košnji se dobro razrastejo ter sproti zadušijo plevel, ki ga veter raztrosi in naseje iz drugih travnikov. Umetni travniki trajajo 10 in več let. Doba trajanja je v glavnem odvisna od skrbne nege. Zato tudi po takih travnikih ne pasemo, zlasti ne v dežju in mokrem, ker to ne škoduje samo deteljam, kakor nekateri trdijo. Na takem travniku dobimo veliko in dobre krme. Ni res, da je lep travnik, ki je poln cvetja, ampak lep je tisti travnik, ki je brez cvetja - travnega plevela ter na gosto prerasel z dobro travo. Pri izbiranju trav gledamo na to, da je večji procent nizkorastočih in manjši visokorastočih trav, ki nizkim delajo potrebno senco, da se lahko močno razrastejo. Med nizkorastoče je dobro dati nekaj detelje „nokote" in „hmeljne lucerne", ki se vsako leto sama zaseje in da vedno gosto košnjo.

TERMOMETER ZA UGOTAVLJANJE „BOLEZNI" ŽITARIC

V Združenih državah so začeli uporabljati nov termometer, ki ga vtikavajo v skladiščeno žito ter s tem ugotavljajo temperaturne spremembe v žitu. „Žitna mrzlica", ki jo povzročajo žuželke ali prevelika vlaga, povzroča vsako leto veliko škodo. Porast temperature je treba pravočasno ugotoviti, če se naj prepreči veliko škodo.

Našim gospodinjam

Diéta ali bolniška hrana

Hrano za bolnika predpisuje vedno zdravnik. Gospodinja pa, ki bolnika oskrbuje, naj se točno ravna po njegovih navodilih. Ako ima gospodinja vsaj nekaj podlage iz nauka o prehrani in živilih, tedaj bo tudi bolniško hrano znala dobro pripraviti.

Prehrana za bolnika je pri različnih boleznih različna. Določi jo sicer zdravnik, vendar so nekatera navodila že splošno znana: n. pr. **bolniki z visoko vročino** ne smejo uživati hrane, ki ima veliko beljakovin. — Pri **sladkorni bolezni** se sladkor nadomešča s saharinom, ker se pravi sladkor pri tej bolezni neprebavljen izloča skozi ledvice. Iz jedilnika za sladkorno bolne izločamo stročnice, krompir, korenje, riž; zmanjšamo obrok kruha in močnatih jedil. Bolniku pa dajajmo več tolšč: presnega masla, smetane, sira itd.

Na ledvicah bolni ljudje naj se ogibajo slanih jedi, mesa in alkoholnih pijač. Priporočljivo pa je uživanje sadja in zelenjave.

Malokrvni in slabotni ljudje morajo imeti krepkejšo in lahko prebavljivo hrano. Hrano moramo pogosto menjavati, ker s tem vzbujamo vedno novo slast po jedi.

Ljudje, ki imajo **jetrne bolezni,** naj uživajo hrano, ki je revna na tolščah, beljakovinah in čim manj začimb. Izogibati se morajo svinjske masti, slanine, ovčjega mesa, dalje jedi, ki napenjajo: stročnic, svežega kruha. Alkoholne pijače so prepovedane. Priporoča se lahke močnate jedi: testenine, riž, zdrob, mleko in mlečne jedi, katerim se primeša voda. Hladne jedi in pijače naj uživajo le polagoma.

Diéta za **želodčne in črevesne bolezni** obstoja v tem, da dobi bolnik lahko prebavljivo hrano, malo slano, brez začimb, brez kisa in čebule. V hudih kroničnih primerih pa le vodeno sluzno juho, sesekljano meso, kuhano zelenjavo in pretlačen kompot.

Najvažnejše je pri diétni hrani, da se natančko držimo zdravnikovih navodil, ki so za dotično bolezen.

Pri pripravi hrane za bolnika se drži teh navodil:

1. Prvi pogoj za dobro bolniško hrano je, da izbiramo in uporabljamo najboljša živila in najbolj mlado in sočno zelenjavo, ki jo zelo skrbno pripravimo za kuhanje.

2. Upoštevati moramo vsa navodila novodobne prehrane glede kuhanja, praženja, parjenja in pečenja.

3. Hrana naj ne bo preenostranska. Taka hrana povzroča odpor.

4. Jedila pripravimo pravočasno, skrbno in okusno, okrasimo jih in z ljubeznijo servirajmo.

5. Začimbe, zlasti inozemske, je treba iz diétne kuhinje izločiti ali vsaj omejiti. To velja tudi za sol in naj se kar najmanj uporablja.

6. Jed ne sme biti postana, ampak naravnost iz kuhinje prinešena na mizo: biti mora prijetna očem, okusu in vonju. Deleži naj ne bodo preveliki, ne večji kot jih more človek navadno pojesti.

7. Ostanke jedil ne smemo puščati pri postelji in ne v bolniški sobi, ker s tem gotovo pokvarimo bolniku tek do jedi. Nasprotno, jedi je treba takoj odnesti in sobo prezračiti.

8. Velikega pomena za dober tek je dobra volja. Ne hodimo k bolniku z žalostnim in zaskrbljenim obrazom. Prijazna in obzirna strežnica veliko pripomore k bolnikovemu ozdravljenju.

Kuhinja

MLEČNE JEDI

Mlečni riž. — V 1¾ do 2 l vrelega mleka zakuhaj ½ l riža, počasi naj vre 1 do 1¼ ure. Potem ga osoli, dobro zmešaj, stresi v skledo, potresi s sladkorjem in cimetom ter daj na mizo. Hitreje bo riž kuhan ako ga zakuhaš v ½ l vrele vode ter, ko je že gost, zaliješ z 1 l vrelega mleka. Pridaš lahko košček sladkorja. Riž mora biti mehak, a v celih zrnih.

Ali stresi riž v skledo, le malo ga pusti v loncu, temu primešaj sladkor in cimet ter ga naloži v obliki kolobarja ali zvezde na beli riž.

Ali potresi riž s strtim medenjakom ali čokolado.

Ali stresi riž v skledo, ga močno s sladkorjem potresi ter z razbeljeno lopatico rumeno zapeci. Namesto tega ga moreš zabeliti s scvrtim presnim maslom.

Mlečni zdrob. — V 2½ l vrelega mleka vsuj med nenehnim mešanjem ¼ l pšeničnega zdroba. Ko si vse vsula, naj še 6 do 7 minut počasi vre, potem ga osoli s kavno žlico soli, dobro zmešaj, stresi v skledo ter daj na mizo. Lahko pridaš mleku košček sladkorja ali potresi zdrob v skledi s sladkorjem ter ga zarumeni z razbeljeno lopatico.

Mlečni rezanci. — Zakuhaj v 2½ l vrelega mleka drobne rezance, narejene iz pičlega ¼ l moke in jajca, vro naj 7 minut. Nato osoli s kavno žlico soli, premešaj, stresi v skledo in potresi s sladkorjem.

Enako lahko zakuhaš krpice ali široke rezance.

Otroški kuh. — Gladko sežvrkljaj v pol l mleka ¼ l moke ter vlivaj med nenehnim mešanjem v 1½ l vrelega mleka. Ko je že nekaj minut vrelo, pridaj košček sladkorja in kavno žlico soli.

Lahko ga potreseš z vanilijevim sladkorjem.

J. Š. Baar — Al. Nemec:

ZEMLJA IN LJUDJE

Roman

(73. nadaljevanje)

Vžigalica in cigara imata na vesti mnogo požarov. Prej tega nismo slišali, kar slišimo zdaj vsak hip: tam in tam je pogorelo celo posestvo. V čedri je ogenj božji v pasti, če zgubiš kamenček ali kresilo, s tem ne zažgeš, drugače je z vžigalico. Kmet kadi cigaro samo tedaj, ko se ga loti bes, pijanost. Hoče biti knezu enak, naroči si, če ne kočije, pa vsaj zapravljivček in v njem vozi sam sebe in sedlar mu mora napraviti mehak sedež vanj. Tako se svet suče, gospod knez, v čudnem vrtincu. Kmetje so nekoč bili kakor čisto zlato. Rja, to je greh, se jih ni prijel, posebno ne neumna ošabnost, pijančevanje ali razuzdanost. Danes pa, Bog pomagaj! Ne iz zlata, niti iz železa niso več ti naši mladi.

V svetu vidimo, da se vse blešči kakor ponarejeno, ceneno tovarniško blago, slabše kakor je bilo prej. Tako je tudi z ljudmi. Prijemlje se jih rja. Kmeta je sram irhovine, kožuha in kučme, na glavo si je posadil klobuk kakor gnezdo, pod njim si češe lase in jih zvija v kodre, pod nosom si pušča in viha brke, v ustih pa žuli cigaro. Naša zemlja je črna in črn je zato tudi naš vsakdanji kruh. Pa tudi tega se mnogi že sramujejo. Ko pridejo v gostilno, se sramujejo iz žepa vzeti krajec svojega kruha. Zato segajo v košaro po medenem rožičku, po beli žemlji. Dobre in pobožne so stare kmečke navade. Z Bogom se kmet zahvaljuje, izreka dobrodošlico, pozdravlja in se poslavlja. Danes pa se uvajajo drugi načini. „Moj poklon" in „dober dan" in „nazdar", tako se danes otepa kmet s pozdravi. Piseška kmetijska šola ima tudi svoj delež pri tem, čeprav ni vsega kriva. Človek bi rekel, da je to študentek, gospod s peresom, morda kak pisarček iz piseških pisarn, pa je kmet. Vse to se začne pri cigari, zato jo sovražim in je ne vzamem v usta, dokler bom živ."

„Dobro," je prikimal gostitelj in potrkal na zvonček. Kakor da je na niti, se je takoj prikazal med vrati lakaj. „Tudi jaz si rad pokadim iz pipe. Lujz, prinesi pipe in tobak!"

Lujz je takoj pristavil celo mizo, ročno polnil pipo z dobrim tobakom in kmalu knezu in gostu po eno prižgal. Oblački sivega dima so se dvigali k stropu, žlahtno vino je pognalo kri po žilah, lica so pordela in prijetno je bilo sedeti in se pogovarjati.

„Dragi Cimbura, zaman se je ustavljati toku. Midva oba sva staroveška človeka, vi še starši nego jaz, toda priznati morate, da se življenje vedno bolj zapleta, da vedno več hoče in daje. Mladi se mu zlahka prilagode v besedi in obleki, z vsem javnim in zasebnim življenjem. To je napredek, moj dragi, napredek!"

„Zmota, gospod knez, to ni napredek — to je prevara in goljufija. Res je, da so ljudje vedno bolj izobraženi in učeni tudi pri nas. Od tistih dob, ko je stekla prva železnica skozi Ražice, se je mnogo spremenilo. Raste izobrazba, toda nehote se vsiljuje vprašanje, če raste z njo v enaki meri tudi nravnost. Dobrih trideset let že berem časopise. In eno stvar opazujem, čim dalje, tem več je v njih poročil o goljufijah, tatvinah, požigih, umorih in samomorih. Nekje nekaj ni v redu. Moji kmečki pameti se zdi, da se izobrazuje venomer samo glava, zanemarja pa se srce. Razum se brusi, srce pa otopeva.

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

GORENČE

(Huda nevihta, strela in še hujše)

(V predzadnji številki „Našega tednika' smo objavili pod gornjim naslovom kratek članek o neurju in udaru strele na Višnjaški gori. Pred nedavnim pa smo sprejeli drug dopis, ki nam opisuje natančneje ves potek. Opomba uredništva.):

Dne 11. junija okrog 8. ure zvečer se je nebo med Svinjo planino in Komeljnom nenadoma pooblačilo. Ker je že isti dan popoldne deževalo, smo mislili, da ne bo nič hudega, pa smo se zmotili. Nastalo je strašno neurje. Z neba je začelo liti, kakor bi nekdo iz škafa vodo zlival. Zdelo se je nam, kot bi se utrgal oblak nad zemljo, kajti silna množina vode, ki je padala iz neba, je trgala zemljo in razdirala pota.

Med silno ploho je padala tudi debela toča ter napravila veliko škodo na polju, predvsem pri pesju, pa tudi na žitih. Očividci namreč pripovedujejo, da je divjalo neurje v štirikotu, in sicer med Rudo, Gorenčami, Vogrčami in Rudo. V teh krajih je na več mestih, posebno na Rudi, udarila strela, ki pa ni napravila posebne škode. Vse huje je bilo na Višnjaški gori. Neizprosna, ognjena strela si je izbrala ob tej priliki za svojo žrtev Firpasovo domačijo, in sicer veliko, pred nedavnim temeljito popravljeno gospodarsko poslopje posestnika Karnerja Feliksa.

Mlatilnice

šivalni stroji, radio-aparati, mlini, drobilniki, kotli, posnemalniki, posode za mleko, molzne naprave, Alfa-parilniki, Alfa separatorji in drugi kmetijski in gospodinjski stroji najceneje in pod ugodnimi pogoji v zalogi strojev.

Johan Lomšek
ŠT. LIPŠ, Post EBERNDORF

Družina je že legala k počitku, ko je okrog pol devete ure s strašnim treskom udarila strela v severnozahodni del hleva, kjer je bila streha še z deskami krita. Nenadoma, kakor bi bil z bencinom polil, je bil ves skedenj v ognju. Ko domači hčerki zapazita ogenj na skednju, pokličeta očeta in vsa družina prične gasiti. Ko je družina videla, da ji ognja ni mogoče podušiti, prične iz gorečega skednja reševati razne stroje in iz hleva, ki je bil pod njim, živino. Hlev je pogorel do tal in nekaj manj pomembnega gospodarskega orodja.

Ko zagledajo sosedje Firpasovo nesrečo, takoj prihite na pomoč. Kmalu pa so bili tudi gasilci iz Rude in Gorenč s svojimi brizgalnami na mestu. Ker pri Firpasu razen majhnega studenca ni nobene vode, so začeli gasilci kopati v bližini jame, kjer so lovili deževnico in z njo gasili. Z združenimi močmi se je potem posrečilo omejiti požar samo na skedenj in preprečiti, da ognjeni plameni niso objeli steljnik in v neposredni bližini družinsko hišo. Sreča v nesreči je bila ta, da letos spričo neprestanega deževja še ni bilo sena na skednju.

Toda kljub rešeni živini in gospodarskim strojem trpi Firpasova družina veliko škodo, zlasti še, ker gospodarsko poslopje ni bilo dovolj visoko zavarovano. S težko prizadeto Firpasovo družino sočustvujejo tako Gorenčani kakor tudi Rujani in vsakdo izraža pripravljenost pomagati po svojih močeh ali z blagom ali z delom. Firpasovi so še posebej vredni usmiljenja, ker jim je gospodarsko poslopje 4. decembra 1918 upepelila zločinska roka.

Ob tej priliki pa se moramo tudi v imenu težko prizadete Firpasove družine zahvaliti vsem, ki so prihiteli v takem neurju na pomoč, posebno obema agilnima gasilskima družinama na Rudi in na Gorenčah, ki sta takoj prihiteli na pomoč in rešili vsaj stanovanjsko hišo, katero bi brez njih energične pomoči gotovo upepelili ognjeni zobje. Vsa čast tudi našim orožnikom, ki so takoj izpolnili svojo dolžnost ter prihiteli na kraj nesreče. Ne na zadnjem mestu pa se je treba zahvaliti nadvse požrtvovalnemu Jončkovemu Poldeju za njegovo spretnost in hitrost pri nevarnemu reševanju živine iz ognjenih objemov.

Firpasova nesreča pa nas ponovno opominja, kako potrebna je v vsaki fari dobro organizirana in šolana požarna bramba, ki bo lahko šla v potrebi hitro in pa z najboljšimi modernimi rešilnimi sredstvi v boj zoper uničujočo silo ognja.

Ne pozabimo pa ob tej nesreči še z večjim zanimanjem prositi sv. Florijana, da vedno bdi nad nami in nas varuje strašne nesreče, najprej večnega, potem pa tudi časnega ognja.

ŠTEBEN V PODJUNI

Dne 23. junija je našo vas obiskala huda nevihta, ki pa ni šla od nas brez posledic. Tokrat je doletela Kajžrovo hišo nesreča, pri kateri je bilo še kar dosti sreče zraven, da se ni pripetilo kaj hujšega. Strela je namreč udarila v dimnik, ki se je razletel in poškodoval deloma streho. Strela je prišla v kuhinjo in je ne, da bi napravila v kuhinji posebno škodo zapustila kuhinjo po električni napravi.

GRABŠTANJ

Kmetu Kolincu v Starem dvoru pri Grabštanju je padla breja kobila v slabo pokrit studenec. Požarni brambi se je posrečilo, da je kobilo rešila. Ta kobila je osem dni navrh porodila zdravega žrebeta.

LIČA VAS

Preteklo nedeljo, dne 27. junija, se je nam uresničila farna želja. Dobili smo dva nova zvonova, katera so mil. gospod prošt, Anton Benetek, ob asistenci župnika Peter Christianija iz Timenice, kaplana Rudolfa Ropasa in župnika Alojzija Kulmeža slovesno posvetili.

Zvonovi so krasno umetniško delo velezvonarne Samassa, nasl. Jos. Pfundner na Dunaju.

Ob treh popoldne so monterji omenjene zvonarne ob sviranju domače godbe potegnili zvonova v stolp in kmalu smo slišali lepo zvonjenje novih zvonov.

Po cerkvenih opravilih pa se je razvila med sviranjem godbe in lepega zvonjenja prava domača narodna zabava. Hvala Bogu, da nam je bilo vreme naklonjeno.

GREBINJ

Kakor veste je pri nas vse bolj nemško, oziroma ponemčeno. Tu in tam pa le napravimo kaj v domačem jeziku. In tako smo imeli tudi na dan sv. Alojzija, dne 21. junija, slovensko božjo službo, kakor lansko leto. To pa zgolj iz župnikove lastne dobre volje. V tem vidimo, da župnik lahko tudi sam kaj ukrene, da se tako pokaže pravičnega ali vsaj nekoliko prijaznega do Slovencev. Napaka in ovira je v tem, da se oziramo le na hudobne in sovražne ljudi ter se pustimo od njih plašiti in odvračati od naše poti, namesto da bi se krepko postavili v bran za resnico in naše pravice. Potrebovali bi v tem oziru boljše vzgoje.

SELE

Naše pokopališče ni tako lepo urejeno kakor n. pr. šmarješko, a nekaj lepega opažamo na njem zadnje čase, namreč lične lesene križe. Ti so proizvod domačih mizarjev. Izdelani so lično in okusno iz macesnovega lesa in nosijo: ali lesene tablice z napisom, ali male marmornate plošče z vklesanim napisom. Trpežni so in zato najprimernejši nagrobni spomenik, pa tudi pokopališču dajejo prijeten, domač značaj.

Mir in svež planinski zrak sta že privabila prve letoviščarje iz Rima, Trsta, Ljubljane in Zapadne Nemčije. Naj se med nami dobro počutijo!

SLOVENJI PLAJBERK

Zadnji čas je že, da se oglasimo v „Našem tedniku", sicer bodo naši znanci in prijatelji širom sveta mislili, da nas ni več na svetu. Pa ni tako. Še živimo in se veselimo cvetočega poletja.

Vreme nam je nagajalo ves majnik in še del junija tako, da smo komaj opravljali najpotrebnejša vigredna dela na polju. V križnem tednu je bilo res lepo pomladansko vreme. Na Vnebohod nas je obiskalo veliko letoviščarjev. Našteli smo čez dvajset osebnih avtomobilov in toliko motornih koles.

Poroko smo imeli eno samo letos. Šimi Kropivnik, rodom Brojan, ki je že dolga leta v Galiciji kot poštni upravitelj, si je izbral za življenjsko družico Wundrovo Malijo. Večno zvestobo sta si obljubila v naši farni cerkvi. Pri nas imajo neveste to lepo navado, da se, preden prestopijo prag novega življenja, spomnijo revežev in jim darujejo vbogajme, kolikor pač zmorejo in jim narekuje dobro srce. S tem si izprosijo sreče in božjega blagoslova v zakonskem življenju.

Imeli smo tudi dva smrtna slučaja. Posestnik Engelbert Maurer, p. d. Jurjevc, se je 11. t. m. težko ponesrečil pri vožnji hlodov. Na klancu, blizu Bodnarja, je spodrsnilo volu. Ko je hotel vprego zadržati, je padel tako nesrečno pod sani, da si je zlomil tilnik in je v nekaj urah umrl. Tako človek res ne ve ne ure ne dneva, kdaj ga bo Bog poklical k sebi. Dne 31. t. m. je zatisnila oči za vedno Urši Ogris, p. d. Starinjakova mama. Že dolgo let so bili priklenjeni na bolniško posteljo. Vdani v božjo voljo so pretrpeli veliko bolečin in si tako pridobili bogatih zaslug pri Bogu zase in za vse svoje. Bog jim bo dober plačnik! Naj počivajo v miru!

Še meseca svečana se je ponesrečil naš mizar, Peter Hribernik. Z desnim očesom je prišel preblizu elektrike. Takoj je moral v bolnico, kjer je ostal en mesec. Deloma je že ozdravil.

Dne 11. majnika smo svečano sprejeli lurško luč, ki je bila za nas simbol ljubezni naše ljube Matere božje iz Lurda.

Tako, nekaj novic smo že natresli. Ko bo kaj novega, se bomo pa spet oglasili.

ŽIHPOLJE

Mesec majnik smo pri nas sklenili z zahvalno pesmijo — Te Deum. Bilo nas je zbranih v cerkvi toliko kot ob nedeljah, če ne več. Lurška luč je gorela v cerkvi skozi binkoštne praznike. V več hišah pa gori še sedaj in bo gorela še v naprej. Kar ne moremo jo pustiti, da bi ugasnila, tako nam je ljuba in draga. Naj bi tudi ljubezen do Marije ne ugasnila nikdar v naših srcih!

V našo faro sta se naselili dve slovenski družini, ena iz Rožeka in druga iz Velikovca.

V zadnjih petih tednih smo imeli štiri pogrebe. Za mladim Žnidarčem je kmalu umrla njegova mati, Jožefa Krištof. Že nad eno leto je bila bolna, imela je srčno vodenico. 27. majnika smo pokopali Jakoba Kaselj v starosti 92 let. Bil je že štiri leta na bolniški postelji. V torek, 15. t. m., smo pa spremili k zadnjemu počitku 70 let staro mater, Margareto Vinček. Bila je bolna že 12 let. Vsem trem umrlim je bila smrt rešiteljica od dolgega trpljenja. Naj počivajo vsi mirno v Gospodu! Zaostalim pa naše iskreno sožalje!

JERBERG POD SV. KATARINO

(† Franc Kovačič)

Strašna nesreča je zadela Franca Kovačiča, mizarskega mojstra, odbornika Narodnega sveta koroških Slovencev. V ponedeljek zjutraj je že zgodaj začel delati s strojem, pa je — iz neznanega vzroka — tako nesrečno omahnil, da mu je stroj odžagal del glave in je kmalu nato umrl.

Družini zglednega očeta, zavednega Slovenca in vernega farana naše iskreno sožalje! Obširneje bomo poročali prihodnjič.

ŠKOFIČE

Kmalu bodo zapeli zvonovi . . .

Ne smemo molčati. Povedati moramo, ker bi drugače naše bralce preveč iznenadili, da nameravamo naročiti zaenkrat vsaj 3 zvonove. Čakali smo zato 9 dolgih let, ker so tako neusmiljeno pometali prejšnje iz lin, in, ker nismo voljni po zvoneh pospeševati grozečo 3. svetovno vojno. Sedaj pa smo dobili od tvrdke Oberašer iz Solnograda zagotovilo, da njegova zmes v ta namen ni uporabljiva. To pove že cena (28.80 šil. kg). V to ceno so slike in napisi vključeni. Odbor, pod odločnim vodstvom Mateja Humnika, je zastavil vse sile, da je v ne čisto enem mesecu že zbral skoraj dve tretjini denarja za tri zvonove. Če ne pride kaj posebnega vmes, bodo novi zvonovi na Šmihelčico že zapeli. Ker Klopčani slišijo bolj naše kot Št. Iljske zvonove, bi ne bilo napačno, če bi segli v denarnico in prispevali kak večji óbolos.

POPRAVEK

V zadnji številki „Našega tednika" se nam je na tem mestu vrinila neljuba napaka, in sicer bi se moral naslov, pod katerim smo poročali o prometu v binkoštnih praznikih med Avstrijo in Italijo na meji Vrata-Megvarje, glasiti **Podklošter**, ne pa Podroščica.

MIZARJI, POZOR! Na ugodnem kraju v Podjunski dolini dam v najem **lepo mizarstvo.** Interesenti dobijo nadaljna pojasnila pri „Našem tedniku".

IKOFLEX Ia
Novar 3.5 — Prontor Sv šil. 1701
Photo Kofler
VILLACH

POHIŠTVO
za dom in vrt, pisarne in pensione po ugodnih cenah pri
HIŠA POHIŠTVA
KULTERER
BELJAK-VILLACH, Italiener Str. 1
Tel. 60-24 • Lastne delavnice
MOBEL JK

V AMERIKI VELIKO ZIDAJO

Ameriško trgovinsko ministrstvo objavlja, da je gradbena industrija v Združenih državah letos v maju dosegla nov vrhunec. V tem mesecu so zgradili za skupno 3 milijarde in 100 milijonov dolarjev, to je za 10 odst. več kot lani v istem mesecu.

†

Vsem Slovencem sporočamo pretresljivo vest, da je naš sotrudnik in član ožjega odbora Narodnega sveta koroških Slovencev, gospod

Franc Kovačič

v petdesetem letu svoje starosti postal žrtev dela v svojem lastnem podjetju.

Pokojnega smo v sredo, dne 30. junija položili na pokopališče v Št. Ilju k večnemu počitku.

Vsem Slovencem ga priporočamo v molitev in trajen spomin.

Narodni svet koroških Slovencev

FOTOGRAFSKI APARATI
novi specialni nemški proizvodi po posebno nizkih cenah; zato je možno nabaviti vsakomur:

DIGNA 1.8 Š. 180.— DIGNA 1.2.9 Š. 570.—
DIGNA 1.4.5 Š. 360.—

samo pri

FOTO „ECKE"
CELOVEC — KLAGENFURT, OBSTPLATZ; Telefon 4461
Dajemo brezplačno in brezobvezno nasvete in pojasnila. Prepričajte se!

Pliberk je dobil sodobno kavarno in bar

Še pred nedavnim bi si pliberški domačini ne mogli misliti, da bo v njih mestu urejen gostinski lokal, kakršnega jim danes lahko zavida marsikateri večji kraj. To zgodovinsko mestece ob izhodu Podjune ima lepo lego, je mikavno in pridni meščani streme za napredkom. Delajo in grade, trgujejo in si skušajo ustvariti prijetno domovanje. Staroznana gostilna „Pri Brezniku" je svoje gostinske prostore prenovila po sodobnih zahtevah in pričakovanjih. Mnogo dolgoletnega poslovnega truda je bilo treba, da je prišlo do uresničitve načrta, ki je zdaj v veselje in ponos vsem: ne samo lastnikom, temveč tudi prebivalstvu iz bližnje in daljne okolice, ki se bo kot gost nove kavarne počutilo prav tako domače, samo še prijetneje kot sedaj. V tujsko-prometnem pogledu je Pliberk pridobil zelo mnogo. Gostje od kjerkoli si bodi, tudi najzahtevnejši, bodo odnesli najboljši vtis. Povsem jasno je, da je v novi kavarni, oz. baru vsak gost najljubeznivejše sprejet in postrežen. Raznovrstne jestvine, kakovostna vina in pristne žgane pijače vabijo na obisk. V lepem, udobnem lokalu tekne vse to še bolje.

Notranjo opremo lepega in modernega prostora so prepustili predvsem znanim in uglednim domačim tvrdkam iz Pliberka, ki so veliko doprinesle do vsega tega, kar vidimo danes v okusno in komfortno izvedeni kavarni, plesišču in baru pri Brezniku v Pliberku.

Tvrdka DIPL.-ING. ALBERT GLAWAR je izvršila zidarska dela v popolno zadovoljstvo in solidno. Ravnotako firma GOTTFRIED in IGNACIJ GLAWAR v Libučah, ki je imela nalogo napraviti parketna tla in zavedajoč se svoje naloge, je napravila to delo res lepo. Vsa mizarska dela je prevzela tvrdka MLINAR v Pliberku in zajamčila enotno sliko. Tapetniška dela pa je izvršila firma ROBERT GEBAUER okusno in strokovnjaško. Mojstrsko, solidno in kvalitetno je napravila vsa potrebna tesarska dela tvrdka ŠTEFAN POTOČNIK. Tvrdka HOLLAUF v Pliberku pa je prevzela vse električne naprave in jih izvršila v splošno zadovoljstvo kot do sedaj povsod.

Širom Avstrije morda najbolj poznana tvrdka THONET MÖBEL-tovarna sobne in pisarniške opreme, upognjenega lesa — zastopstvo v Celovcu, Obstplatz 2, je prispevalo nadvse okusno, moderno in seveda kvalitetno pohištvo evropske kvalitete.

Sveže in res sodobno vplivajo na gosta nadvse okusne mojstrovine iz strokovne šole tapetniškega blaga, katerega je dobavila ugledna tvrdka NEDELKO iz Celovca, 8.-Mai Strasse 10. Ista je dobavila tudi vse pohištveno blago. Najmodernejši espresso kavin stroj pa je Brezniku dobavila tvrdka FAEMA, katere zastopstvo ima v Celovcu g. EDMUND TITZ, lastnik znane kavarne v Lidmannskygasse. Iz vseh Faem teče najpristnejša in najboljša kava, tako v Italiji, v Pliberku in povsod. Mestnemu družabnemu prometu odgovarja seveda tudi radio z zvočnimi napravami. Te pa je dobavila tvrdka KREUTZ iz Celovca na splošno zadovoljstvo.

Gradbeno in mobilarno mizarstvo
strojno obratovanje
Franc Mlinar
PLIBERK—BLEIBURG, Glavni trg 40

Radio-elektro KREUTZ
CELOVEC, St. Ruprechter Strasse Nr. 10
Vse za dom in gostinske lokale.

Blago za pohištvo
modrocni gradi
tapetniške potrebščine
vnanje dekoracije
NEDELKO
CELOVEC — KLAGENFURT,
8.-MAI STRASSE NR. 11

ELEKTRO-PODJETJE
MIHAEL HOLLAUF
PLIBERK—BLEIBURG

Gostilna „Pri Brezniku" (ALTES BRÄUHAUS)
KAVARNA S PLESIŠČEM
ESPRESSO
TUJSKE SOBE
MARIJA BREZNIK
PLIBERK

Oblazinjeno pohištvo, modroci itd. — Oblazinjenje in prekritje avtomobilov, tapeciranje sob, kakor tudi naprava vseh talnih oblog.
ROBERT GEBAUER TAPETNIK
VELIKOVEC—VÖLKERMARKT, Faschinggasse 10

Gottfried in Ignacij Glawar
izdelava parketov
LIBUČE-LOIBACH pri PLIBERKU-BLEIBURG

Tesarski mojster
ŠTEFAN POTOČNIK
PLIBERK — BLEIBURG
SOLIDNO
KVALITETNO
ZMERNE CENE

GRADBENI MOJSTER
dipl.-ing. ALBERT GLAWAR
PLIBERK—BLEIBURG

FAEMA
Espresso-avtomati za kremo in kavo
Zastopstvo:
EDMUND TITZ KAVARNA
CELOVEC — KLAGENFURT, LIDMANNSKYGASSE 15, Telefon 53-84

Thonet
Najstarejša tvrdka pohištvene opreme upognjenega lesa
Zastopstvo:
CELOVEC — KLAGENFURT,
Obstplatz 2 (Hiša Leon), Telefon 22-64

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Nedelja 4. 7.: 7.00 Duhovni nagovor. 7.05 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — **Ponedeljek 5. 7.:** 14.30 Poročila in objave. 14.40 Iz tehnike in znanosti — **Torek 6. 7.:** 14.30 Poročila in objave. Zdravniški vedež: Dolgost življenja pri raznih narodih in plemenih. 14.45 Okno v svet. 18.30 Duet A. Arenskega, P. I. Čajkovskega, A. Glazunovo in A. Grečaninovo pojeta Nada Vidmar in Bogdana Stritar; klavir: Dana Hubad. — **Sreda 7. 7.:** 14.30 Poročila in objave. 14.40 Slovenske pesmi. — **Četrtek 8. 7.:** 14.30 Majorka — otok, kjer je ustvarjal Chopin svoje Nocturne. 18.30 Za našo vas. — **Petek 9. 7.:** 14.30 Poročila in objave. 14.40 Od pravljice do pravljice. — **Sobota 10. 7.:** 8.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 9.30 Sportni obzornik. 18.30 Poje mešani zbor slov. prosv. društva iz Kotmare vasi p. v. Pavla Kernjaka.

Koroški in Korošice! OBIŠČITE
beljaško žegnanje in ljudsko veselico
v Beljaku-Villach
OD 10. DO 18. JULIJA 1954

Opekta Das naturreine Geliermittel — wieder so gut wie einst!
Opekta Mit weniger Zucker viel bessere Marmeladen und Gelees!
Opekta 10 Minuten Kochzeit, kein Vitamin- und Nährstoffverlust!

Prodajalnica Bergler- in Krobath-Putz mlatilnic kakor tudi nemških Holder-Diesel traktorjev
Pojasnila in ogled vsak čas
H. WERNIG KMETIJSKI STROJI
CELOVEC, Paulitschgasse 13, Telefon 35-02

Milijonske vrednosti
v blagu in oblačilih vam nudimo po smešno nizkih cenah.
Poiščite
pri nas in našli boste vse v trgovski hiši Korošca
G. Umschaden
Celovec, am Fleischmarkt

Kolesa pletilne stroje
Celovec Wienerg. 10 **GRUNDNER**

Lederbekleidung nur beim Erzeuger. Wernisch Friedrich, Villach, Italiener Strasse 22. — Qualität entscheidet!

Pralni električni stroj na posodo. Pralni dan ena zabava. 8.— šil. za eno uro. Vse električne predmete najceneje „Ingste". Celovec - Klagenfurt, 10.-Oktober Strasse 4. Telefon 24-42.

SCHWARZ nogavice so cenejše, Celovec, Pfarrplatz.

Moške delovne obleke šil. 79.—
Angleške hlače šil. 55.—
Moške srajce od šil. 35.— naprej
STOFFSCHWEMME, Klagenfurt, Marktplatz.

Že za 50.— šil. mesečno moderni radijski aparat RADIO-ELEKTRO Ing. F. Jabornig, Klagenfurt, Völkermarkter Platz Nr. 9.

Štedilniki s centralno kurjavo (gretje sobe iz štedilnika), štedilniki s kotli na pritisk, štedilniki z bakrenimi kotli, domače krušne peči, dvonadstropne s prekajevalnico s kurjavo na les ali elektriko, Sepp Krobath, gradnja peči in štedilnikov, Št. Vid na Glini - St. Veit a. d. Glan, obisk in ponudba brezplačno.

Pletenine in vezenine
kupite ugodno pri
M. Kopeinig
Villach - Beljak, Autobahnhof
Izdelavamo tudi po meri

Damsko in moško krojaštvo po meri JAKOB KLEINDIENST, Celovec Klagenfurt, Adlergasse 6, Telefon 58-08. Najsolidnejša, najhitrejša in cenena izvedba po meri.

Damska frizerka Matilda Zotter, Celovec, Salmstrasse 3.

OČALA!
Optik Fess!
BELJAK-VILLACH
Bahnhofstrasse 3

Modroci, tapecirano pohištvo poceni ter dobro samo pri proizvajalcu Ortner, Beljak, Widmanngasse 31.

Očala, fotoaparate in potrebščine
BUFFA jun.
Celovec, tel. 55-30
Obstplatz 3

Kolesa, motorji, različni štedilniki, lastna delavnica za stroje, delo solidno in poceni v znani celovški mehanični delavnici

Zanesljivi odjemalci dobijo tudi na obroke.
Johann Novak
MEHANIK IN KLJUČAVNIČAR
KLAGENFURT, Feldmarschal-Konrad-Pl. 1

KOLESA
Največja izbira samo pri
Truppe & Ermann
BELJAK — VILLACH
Widmanngasse 41,
vogal Kirchenplatz
plačila na obroke

Prosimo, obiščite neobvezno tudi strokovno trgovino za hišo in dom,
LODRON
Strokovna trgovina za vaš dom
Beljak-Villach, Lederergasse 12
Lodron prinaša blago za pregrinjala vsem vrst. Lodron prinaša poleg tega: posteljno blago in kovtre, modroce in posteljno perilo. Lodron prinaša nadalje: preproge, tekače, podloge za tla, vse v največji izbiri.

PATENTNA POSVETOVALNICA NA KOROŠKEM SEJMU

Novinarski referat koroškega sejma sporoča:

Institut za podvig gospodarstva zbornice obrtnega gospodarstva bo imel v času koroškega sejma v svojih lastnih prostorih posvetovalnico za zadeve obrtne pravne zaščite (patenti, znamke, vzorci). Posvetovanja bo vodil patentirani odvetnik brezplačno. Posvetovalnica bo odprta ves čas koroškega sejma vsak dan, razen sobote, od 9. do 11. ure dopoldne.

Dolgo žije, ki SCHLEPPE pije

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 4 šil. za inozemstvo 4 dolarje letno. Odpoved za en mesec naprej. — Lastnik in izdajatelj Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik Albert Sadjak. — Tiska tiskarna Družbe sv. Mohorja, vsi v Celovcu, Viktringer Ring 26. — Telefonska številka uredništva in uprave 43-58.